

КРИТЕРІЇ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

П.А. Віндюк

Україна, м. Запоріжжя, Класичний приватний університет

Завдання виховання патріотизму у студентів ВНЗ актуалізує розробку надійного методичного інструментарію визначення критеріїв ефективності процесу патріотичного виховання студентів у сучасних ВНЗ, який дозволяє «виявити не тільки окремі особливості особистісного розвитку, але й ті інтегральні синдроми властивостей, що найбільше висвітлюють їхню сутність. Існують явища, абсолютні за своєю корінною, іманентною сутністю, але завжди яскраво пофарбовані часом - соціально-економічними умовами, тенденціями їхнього розвитку. До числа таких явищ належить патріотизм. Однозначно, за визначенням, патріотизм - любов до Батьківщини, однак як уявлення про те, що таке Батьківщина, так і розуміння і прояв любові до неї можуть бути різні. При чому ці розходження, у свою чергу, обумовлені найширшим колом усіляких ситуацій і обставин, для конкретної людини об'єктивних (політичних і економічних, етичних і конфесійних, регіональних і місцевих і т.д.) і суб'єктивних (вік і соціальний статус, рівень культури й освіченість і ін.) Очевидно, що настільки ж і навіть більш складним і різноплановим є комплекс параметрів, критеріїв, проявів патріотизму - на рівні особистості, групи, соціуму, народу.

Сфери і фактори соціального існування, що виступають об'єктами патріотичного відношення, різноманітні: це і природне середовище, соціум, люди і спосіб життя, менталітет (наприклад, професійний (корпоративний) і конфесійний (храмовий) патріотизм) - кожний елемент робить свій внесок у суб'єкт-об'єктний прояв цього складного, інтегративного феномена. Але найважливіший з названих факторів є менталітет країни, регіону, етносу, соціуму, групи, родини. Він багато в чому визначає міру розвиненості патріотизму, його стійкість і мінливість, дієвість і "технологію", мотивацію і самооцінку.

Досить часто автори, що досліджують проблему визначення критеріїв патріотичної вихованості студентів, приводять чітку бальну шкалу розвитку патріотизму і з точністю до десятих визначають його рівень, використовуючи як критерії знання певних тем і правильність відповідей на питання до них або обмежуються перерахуванням проведених заходів. Рівень патріотичної вихованості також визначають, використовуючи узагальнені критерії вихованості, визначені

Н.Монаховим. Під вихованістю при цьому розуміють комплексну якість студента, яка характеризується наявністю і ступенем сформованості у студента суспільно значущих якостей, що відображають її всебічний розвиток.

Основними критеріями національно-патріотичної вихованості студентської молоді ми вважаємо наступне:

- знання історії Батьківщини, сучасних важливих подій в країні, інтерес до її майбутнього, почуття гордості за свою Батьківщину, її видатних людей;

- громадянська ініціативність і активність, патріотична свідомість і громадянська відповідальність;

- добровільна участь в праці на загальну користь, готовність трудитися для розвитку Батьківщини, підносити її авторитет;

- шанобливе ставлення до історичного минулого українського народу, його мови та духовних цінностей;

- досконале знання державної мови, постійне піклування про піднесення її престижу й функціонування в усіх сферах суспільного життя й побуту на міжнародному рівні;

- глибокі знання свого родоводу, культури, історії, традицій, звичаїв, символіки та мистецтва, духовних надбань рідного народу, усвідомлення своєї належності до нього, як представника, спадкоємця й наступника;

- бережливе ставлення до природи, народних досягнень, повага до батьків, старшого покоління;

- готовність захищати честь і гідність, свободу і незалежність свого народу.

Але треба мати на увазі, що у своїй суб'єктній сутності патріотизм - внутрішній стан, багато в чому обумовлений взаєминами особистості з зовнішнім середовищем і, в свою чергу, їх зумовлюючий. Для виховання значним є те, що патріотичний стан, якщо він в особистості є, живе в людині завжди, але виявляється самовідчуттям і усвідомлюється, оформлюючись в думках, планах, намірах, діях, - дискретно: актуалізується, коли виникає погроза агресії, або, навпаки, ситуації позитивні, світлі, радісні - тоді виникає задоволеність зробленим, його висока громадська оцінка, що закликає до нових патріотичних справ.

Виразувати особистісні критерії патріотичної вихованості кожного студента, на нашу думку, не є доцільним, оскільки такі критерії не будуть константними, вони мають тенденцію змінюватись у часі. Але маємо зазначити, що, згідно отриманим експериментальним даним, на даний період близько 40% сучасних студентів належать

до 1 типу патріотичної самоідентифікації, близько 50% опитуваних - до 2 типу і лише 10 відсотків усвідомлюють себе патріотами держави, оскільки перехід до 3 типу (державницького патріотизму) потребує від сучасної вищої школи розробки більш ефективної системи патріотичного виховання студентської молоді.